

Cristian CONSTANTIN*

**O CONSECINȚĂ A SOVIETIZĂRII GURILOR DUNĂRII:
ÎNCHIDEREA CONSULATELOR STRĂINE**

***A consequence of the Sovietisation of the Mouths of the Danube:
the closing of the foreign consulates***

Abstract: *The question of the foreign consulates from the area of the Lower Danube has been treated insufficiently in the Romanian historiography. For the nineteenth century, Paul Cernovodeanu wrote several papers, and lately several researchers have analysed the same topic, in their doctoral thesis. Until now, no scholar has tried to closing of the consulates from the area of the Lower Danube. The closure of these diplomatic missions occurred mostly after the end of the Second World War, when the area of the mouths of Danube was fully dominated by the Soviet Union. Concerning the shipping of the Danube, Romanian grain and oil, as well as the resources of Central Europe were acquired by Moscow, and the western powers had to close their missions in the Lower Danubian ports. Diplomatic relations with Spain and Portugal were broken, as it was almost impossible to establish any type of cooperation between a Communist and a Fascist state.*

Keywords: *consulates, embassies, maritime Danube, the Soviet Union, navigation, commerce.*

Chestiunea consulatelor străine de la gurile Dunării a fost tratată extrem de puțin în istoriografia românească. Au fost elaborate câteva studii referitoare la secolul al XIX-lea de către Paul Cernovodeanu¹, iar în ultima vreme au apărut o serie de teze de doctorat care au tratat această chestiune tot pentru perioada amintită. Până la această oră, nimeni nu a încercat o analiză a desființării consulatelor străine din perimetrul Dunării de Jos. Încetarea activității misiunilor diplomatice străine a survenit, în majoritatea cazurilor, după cel de al doilea război mondial, atunci când gurile Dunării au devenit strict o afacere a Uniunii Sovietice. Cum navigația, resursele cerealiere și petroliere românești, dar și ale Europei Centrale deveneau parte a Moscovei, statele occidentale și-au închis consulatele din porturile Dunării maritime. Relațiile diplomatice cu Spania și Portugalia au fost întrerupte pe

* Masterand la Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie a Universității „Dunărea de Jos” din Galați.

¹ Paul Cernovodeanu, *The Setting up of the English Consulate in the Romanian Principalities (1803) and its Activity until 1807*, în „Revue Roumaine d'études international”, an V (1971), nr. 1 (11).

motiv de incapacitate de discuție între un stat comunist (România) și unul fascist. Importanța unui spațiu este dată, începând cu epoca modernă, de prezența atașatilor diplomatici străini. Prin existența unui aflax economic și navigabil semnificativ are loc o creștere importantă a traficului uman. Acest element contribuie la difuziunea ideilor, fiind contradictoriu unui stat totalitar, așa cum devenea România la sfârșitul celui de al doilea război mondial.

Atât înființarea cât și desființarea consulatelor străine de la gurile Dunării a ținut de un singur element principal, restul fiind doar interpretări conexe ale acestuia: liberalizarea gurilor Dunării. Prin termenul de liberalizare se înțeleg toate acele activități care țin vie legătura dintre geopolitică, navigație, comerț și demografie. Atunci când acestea sunt apanajul unui satrap, dirijat dintr-o îndepărtată capitală imperială, lucrurile se schimbă radical².

În plan istoriografic, problema apariției primelor misiuni diplomatice străine în perimetrul gurilor Dunării a ajuns la o concluzie extrem de simplă. Inevitabil, consulii străini au apărut în porturile Dunării maritime între semnarea Tratatului de la Kuciuk-Kainargi³ și revoluția pașoptistă. Paul Cernovodeanu se apleacă asupra înființării consulatului englez din Țările Române din 1803⁴, neexistând prea multe studii dedicate acestui subiect⁵. Cu toate acestea, se ajunge unanim la concluzia că evoluția acestor instituții, foarte bine reglementate de dreptul internațional, diplomatic și consular, s-a întins, în mare, pe baza anexei a XVII-a a Congresului de la Viena din 1815, cu micile rectificări prilejuite cu ocazia Tratatului de la Berlin din 1878 și a sistemului de Pace impus de Marile Puteri învingătoare în primul război mondial⁶. În perioada interbelică, consulatele străine de la Dunărea de Jos s-au înscris aproximativ în aceleași coordonate de dinainte de război. Posturile consulare din Brăila au fost deținute de către mari comercianți și armatori locali, aflați de cele mai multe ori în postura de viceconsuli ai circumscripției

² Facem referire la impunerea de către Moscova a regimului comunist din România și subordonarea întregii țării idealurilor impuse de Stalin și urmașii săi, prin intermediul unor pionieri locali de genul lui Gh. Gheorghiu Dej.

³ Tratatul de la Kuciuk-Kainargi a fost semnat la 21 iulie 1774 de Imperiul Rus și Imperiul otoman după înfrângerea otomanilor în războiul purtat între 1768-1774. Prin acesta se întăreau privilegiile Rusiei la Marea Neagră și în perimetrul gurilor Dunării, dar se constau și vizibilele probleme cu care se confrunta Imperiul otoman.

⁴ Paul Cernovodeanu, *op. cit.*, pp. 143-144.

⁵ Au mai fost redactate articole pe tema înființării consulatelor austriece și prusace (germane) la Galați. Vezi: Steluța Mărieș, *Înființarea Agenției consulare austriece în Principatele Române*, în „Danubius”, nr. 6-7, 1972-1973, Galați, pp. 69-80; și Vasile Docea, *Înființarea reprezentanței consulare a Prusiei la Galați (1837)*, în „Danubius”, nr. 13-14, 1992, Galați, pp. 145-154.

⁶ Dan Năstase, *Drept diplomatic și consular*, Editura Fundației România de Măine, București, 2006, pp. 257-308; Jules Cambon, *Le diplomate*, Hachette, Paris, 1926.

consulare de la Galați⁷. Prin intermediul relațiilor diplomatice și cumulării de funcții de către membrii supleanți și consulii Angliei, Franței și Italiei la Galați, subalternii de la Brăila, mult mai potenți economic, au avut cale liberă pentru transformarea gurilor Dunării într-un hinterland care aservea la nevoie aceste state care s-au impus în fața României. Până la expansiunea nazismului a fost vorba doar de cele trei amintite mai sus, ulterior se resimt și activități asemănătoare ale celui de al Treilea Reich. Dar își găseau locul și state de mai mici dimensiuni, care, prin forța lor economică, bazată pe antrepozite, constituiau o concurență a celorlalte. În acest caz, subliniem importanța comerțului exterior interbelic al României cu Belgia și Olanda⁸.

În 1927, situația Comisiei Europene a Dunării (CED) a atins un punct semnificativ al existenței sale din cauza neputinței achitării creditelor realizate pentru funcționarea comisiei și a efectuării lucrărilor de întreținere a șenalului navigabil la bara Sulina. Pentru corectarea situației deficitare, delegații CED, fără consultarea părții române, se pun de acord pentru angajarea unor împrumuturi. Discuțiile care au urmat între Carlo Rosseti⁹ și C. Coștescu¹⁰ sunt edificatoare pentru cele afirmate mai sus. Argumentul lui Rosseti în apărarea deciziilor luate a fost: „procedura întrebuintată a fost poate greșită, doar că nu putem să lăsăm Comisiunea la poarta falimentului, cei mai mulți dintre creditorii amenințând cu protestarea polițelor...¹¹”. În replică, delegatul Coștescu a dat dovadă de lipsă de diplomație, dar cu toate acestea a fost plină de adevăr și fără orice lipsă de prefăcătorie asupra necunoașterii situației reale care a condus la cele făcute de către ceilalți trei delegați. Coștescu nu s-a arătat „încântat de această eventualitate, dar că aceste amenințări nu mă impresionează câtuși de puțin, creditorii noștri fiind aceeași vampiri obișnuiți - agenți consulari italieni, francezi și englezi care fac pe mijlocitorii de mărfuri la Sulina - și care nu riscă ușor a pierde un client așa prodigios ca Comisiunea Europeană¹²”. Referirea făcea atingere la aceeași comisionari care își desfășurau activitatea pe întreg sectorul Dunării maritime, inclusiv în porturile Brăila și Galați. Acest aspect rezultă din importanța avută de ei în comerțul mondial în comparație cu micul port al

⁷ Vezi date preliminare ale acestui studiu în Cristian Constantin, *Activități și rapoarte diplomatice cu privire la orașul și portul Brăila (1919-1940)*, în „Analele Brăilei” – serie nouă, an XII (2012), nr. 12, Editura Istros a Muzeului Brăilei, Brăila, 2012, pp. 197-215.

⁸ Vezi date statistice și tabele privind schimburile comerciale dintre România și cele două state în *Comerțul exterior al României 1928-1937*, vol. I, partea I, București, 1939; și *Comerțul exterior al României în anul 1940*, București, 1941.

⁹ Delegatul Italiei la CED împreună cu V. de Lacroix (Franța) și J. Baldwin (Anglia) s-au pus de acord pentru mărirea împrumutului de la 3,5 milioane de franci francezi la 7 milioane fără a respecta regulamentele de funcționare a CED.

¹⁰ Delegatul României la CED între anii 1919-1939.

¹¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați, fond *Comisia Europeană a Dunării. Delegatul României*, dosar 134/1927, f. 55, apud Ștefan Stanciu, *România și Comisia Europeană a Dunării: Diplomație, suveranitate, cooperare internațională*, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2002, p. 259.

¹² *Ibidem*.

Sulinei, de cele mai multe ori fiind utilizat pentru transbordarea mărfurilor de pe vasele fluviale pe cele maritime.

În preajma celei de a doua conflagrații mondiale situația consulatelor străine de pe teritoriul Dunării maritime, în întregime pe teritoriul României, se schimbă simțitor. În anii '30 alternează existența unui consulat spaniol la Galați, în funcție de realitățile militare și politice din Spania aflată în plin război civil. Victoria lui Franco readuce redeschiderea consulatului spaniol din Galați, într-o României supusă Pactului Ribbentrop-Molotov. Tot în anii premergători izbucnirii celui de al doilea război mondial dispar atașatii diplomatici ai unor state care nu mai puteau face față războiului economic dus, în special de Germania și Anglia. Era un duel care s-a purtat extrem de sever pentru economia românească pe teritoriul ei, care continua să fie locul de dispută al celor care controlau CED, organism în care a fost inclusă și Germania și la care tânjea și URSS-ul¹³.

În urma acordului de la München, din 29-30 septembrie 1938, începea declinulul Cehoslovaciei și implicit cel al consulatelor sale din porturile Brăila și Galați. În acest sens, consulii cehoslovaci Frantisek Trzicky din Galați și Dr. Heinerich Braun din Brăila, și-au încheiat misiunea și au ieșit de sub protecția dreptului diplomatic internațional. Cazul lui Dr. Braun a fost mai complicat, el fiind cetățean român de rit mozaic, care își dobândise cetățenia română în jurul primului război mondial¹⁴.

În vara lui 1940, Franța capitula, iar sistemul de alianțe al României se prăbușise. Între lunile iunie și septembrie România pierdea o parte însemnată din teritoriu și, fără altă opțiune viabilă, se alia cu cel de al Treilea Reich. În acest moment sudul Franței era un stat aparent independent, dar aflat sub strictă supraveghere și supunere față de Germania. Pe 10 februarie 1941, dată la care se cunoștea tendința României de a se alătura Germaniei cu ocazia unei viitoare campanii de invadare a Uniunii Sovietice pentru recuperarea Basarabiei, Bucovinei și nordul Ținutului Herța, Marea Britanie a rupt relațiile diplomatice cu România. La scurt timp extindea asupra României măsurile de blocadă. Perioadă în care epopeea vaselor societății engleze *Goeland* ajungea la apogeu, iar acțiunile de spionaj începeau să fie interpretate împotriva României și nu mai erau îngăduite de cercurile spionajului românesc, ca reacție la instalarea bazelor naziste pe teritoriul României¹⁵.

¹³ Arthur Viorel Tuluș, *Dunărea maritimă între Aranjamentul de la Sinaia și Acordul de la Belgrad (19138-1948)*, Galati University Press, Galați, 2008, pp. 72-78.

¹⁴ Dr. Heinerich Braun desfășura activități comerciale în zona portului Brăila, obținând cetățenia română în 21 februarie 1919 după ce a luptat pentru România în primul război mondial. Vezi Cristian Constantin, *Etniile din Brăila – o problemă europeană (1919-1940)*, în „... Greci, evrei, ruși lipoveni, turci... Brăila. Reactivarea memoriei culturale a orașului”, ed. Camelia Hristian, Ghena Pricop și Evdochia Smaznov, Editura Istros a Muzeului Brăilei, Brăila, 2012, pp. 440-441.

¹⁵ Horia Brestoiu, *Acțiuni secrete în România în preajma celui de-al Doilea Război Mondial*, Editura Științifică, București, 1973, pp. 243-254.

Pe parcursul războiului își păstrează consulatele din Brăila și Galați doar statele neutre și aliate: Spania, Portugalia, respectiv Germania, Italia. Conform datele arhivistice în 1940 funcționau la Brăila¹⁶ 13 consulatate, iar la Galați mai puțin de 20, la care se adăugau funcționarii de la CED.

Desfășurarea războiului a condus la evenimentele din 23 august 1944 și la schimbarea opticii României asupra războiului, dar și asupra aliaților săi. Inevitabil, în zilele care au urmat actului de la 23 august 1944, misiunile consulare germane din Brăila și Galați și-au încetat activitatea, după ce pe parcursul anului precedent situația tensionată din Italia condusesese la lucruri similare.

Pe 12 septembrie 1944, România a semnat armistițiul cu Națiunile Unite și intra, conform aranjamentelor dintre SUA, Regatul Unit și URSS, în sfera de acțiune a Armatei Roșii¹⁷. Moment în care se cunoștea practic viitorul României și al gurilor Dunării. Acestea intrau sub controlul Kremlinului și urmau să facă jocurile conducerii Uniunii Sovietice. Cea mai importantă armă pentru apărarea totalitarismului a fost, pe lângă teroare, cenzura difuzării ideilor. Astfel, se dorea rapid stoparea oricărui contact între populația autohtonă și străini, cu excepția tovarășilor sovietici.

Cum după cel de al doilea război mondial mai persistau state care îmbrățișau modelul fascist, Uniunea Sovietică a interzis tovarășilor săi de drum orice contact cu acestea. Între aceste state se găseau și două țări europene cu un trecut important în navigație, Spania și Portugalia. Ambele au deținut din secolul al XIX-lea misiuni diplomatice permanente la gurile Dunării.

La sfârșitul anilor '40 păstrarea unor consulatate la gurile Dunării nu-și mai avea locul. Motivele constau în inexistența unui trafic naval care să întrețină comerțul exterior al României cu statele partenere tradiționale până la izbucnirea celui de al doilea război mondial. Acest lucru se datora faptului că întreaga economie românească era subordonată celei sovietice prin plata despăgubirilor de război în produse naturale, dar și prin prezența Armatei Roșii și a unui guvern loial și impus de Moscova¹⁸. De asemenea, structura etnică a spațiului amintit se modifica substanțial. Locul navigatorilor și comercianților străini, majoritari în aceste activități, a fost

¹⁶ În 12 martie 1940, conform unui tabel întocmit de Prefectura județului Brăila, cuprinzând evidența corpului consular din Brăila, funcționau 13 diplomați, Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Brăila, fond *Prefectura județului Brăila*, dosar 50/1940, f. 8. La Galați erau 19 consulatate în 1938 conform lui Radu Volbură, *Anuarul orașului Galați și județului Covurlui 1936-1938*, partea 1, pp. 17-18.

¹⁷ Convenția de armistițiu din 12.09.1944 dintre România și Națiunile Unite. Conform înțelegerilor dintre cele trei mai puteri aliate în România urma să se aplice un procentaj de 90% sovietic și de doar 10% al statelor capitaliste învingătoare în cel de al doilea război mondial.

¹⁸ Marin Radu Mocanu (coord.), *România și Armistițiul cu Națiunile Unite. Documente*, vol. II, Arhivele Statului din România, București, 1995, pp. 7-9.

luat, în mică măsură, de cetățenii Uniunii Sovietice, dar și de populația rurală din Moldova și Bărăgan. Cu timpul, hinterlandul Dunării maritime s-a transformat dintr-o zonă exclusiv bazată pe activitățile portuare într-una de sorginte sovietică, în care s-a investit imens în industrializare. Astfel, se produceau mutații demografice asupra componentei umane locale, obligată la acel moment să se adapteze la noile activități și să facă față afluxului de populație rurală, ce prezenta o un retard față de locuitorii celor două orașe, adusă de autorități pentru a constitui forța de muncă necesară noilor coloși industriali din acest perimetru.

Epoca de apogeu a Dunării maritime, și inclusiv a consulatelor străine din porturile dunărene, a fost cea de la sfârșitul secolului al XIX-lea și până la începutul primei conflagrații mondiale. În anul 1913, existau în Brăila, centrul exportului românesc, 16 consulate străine¹⁹, ca în 1940 să se ajungă la 13²⁰. La Galați situația se învâрте în jurul cifrei de 20 și înainte și după primul război mondial²¹. Media exporturilor românești²², pe anii 1911-1915, a fost de 605 milioane de lei, iar cea importurilor de 527 de milioane de lei. În 1938, au fost achiziționate de pe piața dunăreană și expediate pe cale maritimă 1.204.667 tone de mărfuri. Principalele state implicate în comerțul exterior al României, pe Dunărea maritimă, au fost în acel an: Marea Britanie, Grecia, Italia, Germania, Franța, Egiptul, Belgia, Olanda, Siria și altele, în procente mai mici²³. Perioada interbelică nu s-a ridicat la situația antebelică, dar nu se compară cu deceniul al V-lea, atunci când comerțul românesc este inclus celui nazist și ulterior sovietic.

Conform recensământului din 1930, situația etnică în județele Dunării maritime a fost următoarea: în județul Brăila 89,4% erau români, în Covurlui 83,7% români, în Tulcea 62,6%, în Cetatea Albă 18,5%, în Ismail 31,9%²⁴. În intervalul iulie 1940 - vara lui 1941 județele din Basarabia au fost integrate URSS-ului, conform ultimatumurilor din 26 și 28 iunie 1940, și au revenit definitiv Uniunii Sovietice în urma Armistițiului din 12 septembrie 1944. Încă din 1939-1940, cetățenii statelor aflate în conflict cu Germania s-au reîntors în țara lor de origine de teama unor repercusiuni asupra lor din partea naziștilor sau de teamă ca autoritățile române să nu le identifice ca participând la acțiuni subversive împotriva statului român²⁵.

¹⁹ C. Constantin, *Activități și rapoarte...*, p. 207.

²⁰ *Ibidem*, p. 209.

²¹ Gheorghe Munteanu Bârlad, *Galații*, Societatea de editură științifică-culturală Galați, Galați, 1927, pp. 154-155, și Radu Volbură, *op. cit.*, pp. 17-18.

²² Constantin Ardeleanu, *Comerțul exterior și navigația prin gurile Dunării. Serii statistice (1901-1914)*, Galați University Press, Galați, 2008, p. 21.

²³ Arthur Tuluș, *Interesele economice și politica la gurile Dunării între 1936 și 1940*, în „Analele Universității „Dunărea de Jos” Galați”, seria 19 – istorie”, an IV(2005), pp. 240-241.

²⁴ *Populația statornică în 1930 după neam la 29 decembrie 1930*, în I. Scurtu, I. Dordea (coord.), *Minoritățile naționale din România 1925-1931. Documente*, Arhivele Naționale ale României, București, 1996, pp. 458-461.

²⁵ Leontin Negru, *Identități etnice la Dunărea de Jos și ultimatumul sovietic (23 august 1939-28 iunie 1940)*, în „Analele Universității „Dunărea de Jos” din Galați seria 19 – istorie”, anul

La 29 aprilie 1946, România a rupt relațiile diplomatice cu Spania, iar la scurtă vreme consulii spanioli din România își încetează activitatea din România²⁶. Pe 7 noiembrie 1947, autoritățile de la București, sub influența Moscovei, rup relațiile diplomatice cu Portugalia lui Salazar²⁷. Motivul invocat era că un stat democratic²⁸ nu poate întreține relații diplomatice cu un stat care adopta ca model politic tocmai pe cel pe care Națiunile Unite l-au avut drept adversar în războiul care se încheiase.

Pe fondul vizibil al lăsării „cortinei de fier” peste teritoriile ocupate de armata sovietică în cel de al doilea război mondial și al impunerii modelului sovietic în aceste state dispar și consulatele: franceze, britanice, italiene, belgiene, olandeze, din perimetrul în care altă dată își desfășurau activitatea economică mulți supuși ai lor. Consulatele Olandei de pe teritoriul României se închid după cum urmează: Constanța în 1946, Brăila în 1946, Galați în 1951. În 1950 Legația Olandei de la București este închisă, iar România a intrat în circumscripția Legației de la Budapesta²⁹.

IV (2005), nr. 4, pp. 267-276; idem, *Contribuții la cunoașterea stării de spirit și activității politice a populației ținutului Dunărea de Jos în anul 1939*, în „Buletinul cercurilor științifice studențești.”, anul a VII (2001), nr. 7, Alba-Iulia, pp. 233-238, online pe http://istorie.uab.ro/publicatii/colectia_bess/bcss_7/bcss7.html (consultat pe 12.10.2012).

²⁶ Spania a recunoscut independența de stat a României la 12 aprilie 1880. Relațiile diplomatice dintre România și Spania au fost stabilite la 23 iunie 1881. La 4 aprilie 1946, guvernul român a rupt relațiile diplomatice cu guvernul generalului Franco. Vezi <http://www.mae.ro/node/1742> (consultat pe 07.03.2013).

²⁷ Istoria relațiilor româno-portugheze începe în 1880, când guvernul portughez a recunoscut independența de stat a României. Pe 31 august 1917, primul reprezentant român și pe 7 decembrie 1919, primul reprezentant portughez, și-au prezentat scrisorile de acreditare în calitate de trimiși extraordinari și miniștri plenipotențari la Lisabona, respectiv București. Începând cu anul 1920 funcționează Legația României la Lisabona. În timpul celui de-al doilea război mondial, relațiile diplomatice nu au fost întrerupte. Misiunile diplomatice ale celor două țări și-au încetat activitatea la 20 noiembrie 1945 (cea portugheză) și la 7 noiembrie 1947 (cea română), fiind reluate în 1974. Vezi <http://www.mae.ro/node/1732> (consultat pe 07.03.2013).

²⁸ La acea dată Kremlinul se prelua de a face public faptul că termenul „democratic” se identifica cu cel de „comunist”. Cert este că la scurtă vreme regele Mihai a fost înlăturat, iar comunizarea României a intrat în linie dreaptă.

²⁹ Consulul Olandei de la Constanța, O. de Simon (1939-1946) își încheie activitatea în 1946 la fel ca și omologul său de la Brăila, P.M. Costerus (1925-1946). Consulul de la Galați, W. Roth și-a desfășurat activitatea între 1928 și 1951, dată la care are loc închiderea consulatului din Galați. Ultimul ambasador al Olandei la București a fost H. Bos (1948-1950). Datele aparțin inventarului Arhivelor Naționale ale Olandei, *Inventaris van het archief van den Nederlandse Consulaten in Roemenie, 1860-1954*. Nummer archiefinventaris 2.05.337. Nationaal Archief, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (traducere: *Inventarul arhivelor Consulatelor Țările de Jos în România, 1860-1954*. Inventarul arhivei cu numărul 2.05.337. Arhivele Naționale, Ministerul Educației, Culturii și Științei din Olanda), 2010, <http://www.gahetna.nl/en/collectie/archief/ead/index/eadid/2.05.337/node/co1%3A2.co2%3Ao.co3%3Ao.co4%3A2./open/co1%3A2.co2%3Ao.co3%3Ao.co4%3A2./nodes/YTo4OntpOjA7czo2OjJmDE6Mi4iO2k6MTzOjY6ImMwMToyLiI7aToyO3M6MTI6ImMwMToyLmMwMjowLiI7aTozO3M6MTI6ImMwMToyLmMwMjowLiI7aTozO3M6MTg6ImMwMToyLmMwMjowLmMwMzowLiI7aTozO3M6MjQ>

Relațiile diplomatice ale României, și implicit ale gurilor Dunării, au avut la bază elementul comercial și cel al liberalizării acestui canal navigabil. Teama Uniunii Sovietice, ca nu cumva elemente subversive ale occidentalilor să atenteze la noua ordine socială impusă de ea, a condus la ruperea relațiilor diplomatice dintre România și o serie de state considerate ca fiind periculoase pentru sine mai degrabă decât pentru România. Apoi, statele care până la declanșarea celui de-al doilea război mondial întrețineau raporturi comerciale cu acest areal s-au simțit nevoite să-și închidă misiunile diplomatice pe motiv de lipsă de activitate, cauzată de controlul pe care-l impunea Stalin în toate teritoriile ocupate de Armata Roșie. La scurt timp, după terminarea războiului, foarte mulți dintre cetățenii altor state, dar și etnicii greci și evrei care locuiau și își desfășurau activitățile de generații în orașe-porturi precum Brăila, Galații sau Sulina, s-au simțit nevoiți să părăsească aceste locuri și să se îndrepte către patrie. Mulți dintre etnicii din orașele Brăila și Galați au emigrat în state precum Grecia sau Israel (după 1948), SUA³⁰.

Una din consecințele sovietizării României a fost și lipsa de integrare a spațiului Dunării maritime la sistemul diplomatic mondial. Toate relațiile erau apanajul puterii „protectoare” de la Kremlin, care își luase dreptul de a decide binele și răul pentru un spațiu cu înclinații eminamente liberale.

[6ImMwMToyLmMwMjowLmMwMzowLmMwNDoyLi7aTo3O3M6MjQ6ImMwMToyLmMwMjowLmMwMzowLmMwNDoyLi7fQ%3D%3D](#) (consultat pe 12.02.2013).

³⁰ De obicei actele de emigrare ale etnicilor străini se depuneau la consulatul elvețian. Dată fiind neutralitatea Elveției, România a continuat să permită existența consulatelor Elveției pe teritoriul României până la jumătatea anilor '50. Vezi mărturia Mariei Ganea în *Un grec, doi greci, trei greci... Brăila*, ed. Camelia Hristian, Ghena Pricop, Editura Istros a Muzeului Brăilei, Brăila, 2009, pp. 160-161.

BIBLIOGRAFIE

- Izvoare istorice și instrumente de lucru:
Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Brăila, fond *Prefectura județului Brăila*, dosar 50/1940.
Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați, fond *Comisia Europeană a Dunării. Delegatul României*, dosar 134/1927.
Comerțul exterior al României 1928-1937, vol. I, partea I, București, 1939.
Comerțul exterior al României în anul 1940, București, 1941.
ARDELEANU, Constantin; *Comerțul exterior și navigația prin gurile Dunării. Serii statistice (1901-1914)*, Galați University Press, Galați, 2008.
MUNTEANU BĂRLAD, Gheorghe; *Galații*, Societatea de editură științifică-culturală Galați, Galați, 1927.
SCURTU, Ioan și Dordea (coord.); *Minoritățile naționale din România 1925-1931. Documente*, Arhivele Naționale ale României, București, 1996.
MOCANU, Marin Radu (coord.); *România și Armistițiul cu Națiunile Unite. Documente*, vol. II, Arhivele Statului din România, București, 1995.
VOLBURĂ, Radu; *Anuarul orașului Galați și județului Covurlui 1936-1938*, Galați, 1938.
- Lucrări generale și speciale:
BRESTOIU, Horia; *Acțiuni secrete în România în preajma celui de-al Doilea Război Mondial*, Editura Științifică, București, 1973.
CAMBON, Jules; *Le diplomate*, Hachette, Paris, 1926.
CERNOVODEANU, Paul; *The Setting up of the English Consulate in the Romanian Principalities (1803) and its Activity until 1807*, în „Revue Roumaine d'études international”, an V (1971), nr. 1 (11), București, 1971.
CONSTANTIN, Cristian; *Activități și rapoarte diplomatice cu privire la orașul și portul Brăila (1919-1940)*, în „Analele Brăilei” - serie nouă, an XII (2012), nr. 12, Editura Istros a Muzeului Brăilei, Brăila, 2012, pp. 197-215.
Idem, *Etniile din Brăila—o problemă europeană (1919-1940)*, în „... Greci, evrei, ruși lipoveni, turci... Brăila. Reactivarea memoriei culturale a orașului”, ed.: Camelia Hristian, Ghena Pricop și Evdochia Smaznov, Editura Istros a Muzeului Brăilei, Brăila, 2012, pp. 439-460.
DOCEA, Vasile; *Înfățișarea reprezentanței consulare a Prusiei la Galați (1837)*, în „Danubius”, nr. 13-14, 1992, Galați, pp. 145-154.
NEGRU, Leontin; *Identități etnice la Dunărea de Jos și ultimatumul sovietic (23 august 1939-28 iunie 1940)*, în „Analele Universității „Dunărea de Jos” din Galați seria XIX – istorie”, anul IV (2005), nr. 4, pp. 267-276.

Idem, *Contribuții la cunoașterea stării de spirit și activității politice a populației ținutului Dunărea de Jos în anul 1939*, în „Buletinul cercurilor științifice studențești.”, anul al VII-lea (2001), nr. 7, Alba-Iulia, pp. 233-238.

MĂRIEȘ, Steluța; *Înființarea Agenției consulare austriece în Principatele Române*, în „Danubius”, nr. 6-7, 1972-1973, Galați, pp. 69-80.

NĂSTASE, Dan; *Drept diplomatic și consular*, Editura Fundației România de Mâine, București, 2006.

STANCIU, Ștefan; *România și Comisia Europeană a Dunării: Diplomatie, suveranitate, cooperare internațională*, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2002.

TULUȘ, Arthur Viorel; *Interesele economice și politica la Gurile Dunării între 1936 și 1940*, în „Analele Universității „Dunărea de Jos” Galați”, seria XIX – istorie”, an IV (2005), nr. 4, pp. 229-253.

Idem; *Dunărea maritimă între Aranjamentul de la Sinaia și Acordul de la Belgrad (19138-1948)*, Galati University Press, Galați, 2008.

Un grec, doi greci, trei greci... Brăila, ed. Camelia Hristian, Ghena Pricop, Editura Istros a Muzeului Brăilei, Brăila, 2009.

Internet, surse online:

www.mae.ro (consultat pe 07.03.2013).

http://istorie.uab.ro/publicatii/colectia_bcsc/bcsc_7/bcsc7.html
(consultat pe 12.10.2012).

Inventaris van het archief van den Nederlandse Consulaten in Roemenie, 1860-1954. Nummer archiefinventaris 2.05.337. Nationaal Archief, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (traducere: *Inventarul arhivelor Consulatelor Țările de Jos în România, 1860-1954*. Inventarul arhivei cu numărul 2.05.337. Arhivele Naționale, Ministerul Educației, Culturii și Științei din Olanda), 2010, www.gahetna.nl (consultat pe 12.02.2013).